

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

En Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes an es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-l'amo Andreu Alcover, Plassa del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

UNA MICA DE PER TOT

Siria

Veim demunt un periòdic anglès que un des personatges que més han cridada s'atenció enguan y a Roma es un tal Ignaci Abdul Messib, Patriarca des Monofisites, que s'és convertit an es Catolicisme dins es maig d'enguany, i s'és espiat a Roma per rendir an el Papa es seu homenatge de summissió i adhesió; i per cert que conta a tothom lo amabilíssimament que el Papa el va rebre, com es natural.

Ses conversions an es Catolicisme que hi ha a l'Orient, sobre tot d'alguns anys an aquesta banda, tenen més importància que ses conversions que hi ha a Occident, per motiu de s'alta posició que es convertits d'Orient tenien dins es seus cismes i herègies.

Aquest Patriarca de Siria que ara s'és convertit, ja és es bisbe oriental cismàtic qui fa quatre des qui se son convertits dins dos anys. ¿Ah idò?

Pero tal volta qualcú dirà: ¿i que és això de monofisites? ¿Que dimoni es aqueixa paraula tan esquerrana? Es una paraula composta de dues gregues, i vol dir: d'una naturalesa tota sola, i s'anomenen així uns heretges que començaren an es sigle V, d'un tal Eutiques, que deia que en Jesucrist s'humanitat i sa Divinitat s'eren fetes sola una naturalesa, això es, s'humanitat s'era fusa i dissolta dins sa Divinitat i que per lo meteix en Jesucrist no hi havia més que una naturalesa, sa divina, sa Divinitat. I aqueis heretges son estats tan el reverent dimoni per durar, que encara duren després de mil quatre cents anys. Ja se diu esser-ho forts de morro i tudosses!

Inglaterra

Setmanes enrera hi va haver, com dissapte passat vérem, unes eleccions parcials a Linlithgow a on es contraris de sa Home rule guanyaren, i amb això es partidaris de sa Home rule dins es Parlament perdien sa majoria i haurien hagut de tornar discutir tal projecte de llei; pero després n'hi ha hagudes unes altres d'eleccions parcials a Keighley, i es qui volen sa Home rule guanyaren per una majoria de 4624 vots, i així ja hi torna haver bella majoria dins es Parlament a favor de s'autonomia d'Irlanda. Per guanyar aqueixes eleccions, diu es diari anglès d'on prenim aqueixa notícia, feren es dos partits prop de 2500 ap'ecs (meetings); ¡Veïes si hu va esser gros es fester, i si hi devien anar fora corda es dos partits!

Fa temps que hi ha questions a Inglaterra sobre sa causa de sa irreligió o decadència des sentiment religiós que s'hi nota de temps enrera, no just d'ara. Es catòlics e-hu atribueixen an es protestantisme i amb molt de fonament. ¿Com no havia de venir sa irreligió i es decantar-se de Deu si es protestantisme llevà sa confessió, ses pràctiques de penitència (dijunis, abstinència de carn) s'obligació d'anar a missa, i negà sa Presència Reial del Bon Jesús a l'Eucaristia, que es s'ànima de sa vida religiosa, sa rel, es bessó, es moll de sa devoció i de sa pietat? I en va fer una de més grossa encara es protestantisme: va negar s'Autoritat del Papa, que és es fonament que el Bon

Jesús posà a l'Esglesia; va negar que hi hagués una Autoritat Suprema en ses coses de sa Relligió i de sa Conciència, i que cadascú cregués i fés lo que li donàs la gana. Es resultats de totes aqueixes barbaritats tan fereses se feren sentir ja tot d'una per tot aquí on se va estendre es protestantisme, i son es core, es banyarriquer que roega roega es cor des protestantisme. Sempre se'n son queixats es protestants zelosos de sa irreligió, de sa falta de pietat que reina entre ells; i lo terrible per ells es que sa gent més devota i més piadosa que tenen, casi sempre acaba per convertir-se an es catolicisme.

Aqueixa discussió sobre ses causes de sa decadència des sentiment religiós a Inglaterra, també la tenen es protestants ells amb ells. Allà ja sabeu que entre s'infinidat de sectes o classes diferents de protestants e-hi ets anglicans que diuen, que son es protestants que conserven sa Jerarquia, això es, Bisbes, Canonges, Preveres i Diaques, i aqueis formen lo que diuen High Church (l'Esglesia Alta) i contra aqueis e-hi ha es qui se diuen Low Church (Esglesia Baixa), que no admeten Jerarquia, això es, ni Bisbes ni Canonges. Aqueixes dues Churches, segons mos contava a Londres un capellà catòlic que va esser protestant fins a 36 anys, estan com es ca i es gat, no's poren veure amb uis que tenguen, sempre se gatinyen sobre una cosa o s'altra; i una dona sa culpa a s'altra d'això de sa irreligió, de sa decadència des sentiment religiós. Es de sa Low Church diuen que tot aqueix mal vé de que sa High Church ha anat introduint sa doctrina de sa Presència Reial de Jesús en l'Eucaristia i sa pràctica de sa confessió i altres coses consemblants, preses totes des Catolicisme. En canvi, sa High Church diu amb molta de raó que res d'això decanta ses ànimes de Deu, sino que les hi acosta, i acusa sa Low Church de congriar i escampar s'indiferència religiosa, es degavell en materia de creencies i de costums. Sa veritat es que un no sab com encara ses Esglesies protestants tenen gens de poble amb ses principis teològics des protestantisme, que son sa negació més absoluta de sa constitució que Jesucrist, Deu i Senyor nostro donà a sa seua Esglesia, a sa seua Relligió. ¿Quina Autoritat han de tenir es Ministres, es caps de ses Esglesies protestants devant sa gent protestant si ells neguen que hi haja cap Autoritat en coses de Relligió? Si les veuen subjectes i esclaus en tot i per tot des Poder Civil, de sa Política, sa cosa més inconstant i més mudadissa del mon! ¡Si tals Caps no arriben a coes, perque molts des Ministres o Pastors o Bisbes protestants comencen per no tenir gota de fel! Si s'ho amagaven manco mal perque no escandalisarien; pero cal se'n fan trons de que la gent e-hu sapia, i fins n'hi ha que hu prediquen, que publicament, demunt sa trona, neguen sa Divinitat del Bon Jesús! ¡sostenen que Jesucrist no era, no es Deu! ¡Ara figurau-vos quina rrelligió, quina pietat han d'ensenyar aqueis caps-esflorats, aqueis banastres, aqueixes males pells! ¡Deu se'n apiat! Amèn!

Italia.

Ses dues grans ciutats Milán i Roma ofereixen un contrast molt significatiu: mentres a Milán, «sa capital moral d'Italia», triumpfen 3 socialistes, 2 radicals, un lliberal i cap catòlic, a Roma es bloc masònic se'n du sa gran planissada, triumpant-hi En Federzoni i En Medici, catòlics nacionalistes, que acaben de fer una campanya feresca contra sa masoneria, i un ha triumpat amb 500 vots de majoria, i s'altre amb 600 demunt es seus contrincants respectius, que eren dos masonots, missatges d'En Barrufet fins a la quinta essencia, dos camarades des famós Nathan, hebreu, Balile de Roma, que s'es vist obligat ell i los seus a renunciar de Balile ell i de retdors es seus devant sa grandiosa derrota que se'n han duita. Se veu que a Roma tothom n'estava d'ells fins part-demunt es cap i les han volguda pegar sa gran cosa an es derrereres, i es grans noninguns ara no tenen més remei que dur-s'hi sa mà, des mal que s'hi senten. Se considera que a Roma anaren a votar es 70 p³ per arrambar es gran porro an es bloc masònic que ha fetes tantes de barbaritats i canallades dins es Municipi de Roma contra sa Relligió i l'Esglesia i sa Capital del mon catòlic. Se considera que es triump d'En Federzoni i d'En Medici es una ferida de mort p'es bloc masònic, que feia tant de temps comandava dins s'Ajuntament de Roma.—Es molt significatiu que no sols a Roma sino dins tot Italia amb aquestes eleccions, an es candidats més significats com a masonots es candidats catòlics els han derrotats. Sí, aqueixes eleccions derrereres son estades fatals per sa Masoneria; n'es sortida mes de mig arrenyonada i capifollada, gracies a Deu.

Basta dir que, segons càlculs molt fundats d'un periòdic anglès, molt ben informat, a ses corts passades e-hi havia uns docents diputats masons, i a ses que han elegides ara només n'hi ha un centenar. Figura si hu és estat feresca es perhoc que se'n ha duit sa Masoneria an aqueixes derrereres eleccions d'Italia.

Segons ses claricies oficials, sa futura Cambra de Diputats se componrà de a) 291 constitucionals ministerials (des partit d'En Giolitti, President de Ministres actual); b) 22 constitucionals d'oposició, 5 constitucionals independents, 24 catòlics (en realitat son 34 amb indiferents calificatius politics), 70 radicals, 16 republicans, 25 socialistes reformistes, 5 socialistes oficials o demòcrates, 3 sindicalistes, 2 d'escampadissa (Wilde les diu es periòdic alemany d'on prenim aqueixes claricies).

Com se veu, es d'En Giolitti tenen 36 vots de majoria demunt tots ets altres partits (son 508 tots es Diputats; per lo meteix, la mitat més un son 255). Hi ha que tenir en compte que es radicals van amb so Govern actual i son 70, i es catòlics fins ara en ses questions socials i econòmiques han fet costat an es Govern, per lo qual també les poren contar dins sa Majoria. Es ben de notar de quina manera ets esquerrans amics des President de Ministres malavetgen que hi haja bon temps dins ses Corts p'es Govern, i donen per cert que aquest no té que menar gaire por an ets esquerrans més extremats. En Giolitti, per no esser presoner de la Dreta, se veu que ha

favorits certs elements de l'Esquerra; i ha declarat que es Ministeris, d'avui endavant, no han de durar més de tres anys, perque amb aquest temps ja en tenen prou per desplegar es seu programa.

Ara veurem com se'n desfarà En Giolitti amb aqueixa Majoria tan claspada que ha treta, vui dir, composta de tants de boldrons diferents!

Es general dins Italia s'alegría de sa derrota des masons a Roma i an ets altres districtes electorals. ¡Quina gran cosa que seria per aqueixa heròica nació si arribava a enviar es masons allà on no hi plou i que no trobassen ells pus es camí d'Italia per tornar-hi!

Es cas-Gentiloni. De cap a cap d'Italia no's parlava s'altra setmana més que de sa conserva que es Comte Gentiloni, President de s'Unió Electoral des Catòlics italians, va tenir amb un redactor des diari anticlerical Giornale d'Italia sobre es resultat de ses derrereres eleccions de diputats a corts. Uns el censuren an En Gentiloni i ets altres l'alaben, això es catòlics. Es qui l'alaben diuen que ell no va dir res que no sia fundat en sos fets, i troben que havia de dir lo que va dir perque es ver, això es, que an aqueixes eleccions sa majoria des vots que's donaren son des catòlics o i que ells feren triumpar devers 230 candidats, votant-los com a catòlics o fent-los costat per esser-se compromesos per escrit a no votar mai cap llei contraria a sa Relligió.—Es qui critiquen En Gentiloni per haver dit tot això, el critiquen perque troben que no hu havia de dir per no fer enrabiar tant es contraris de l'Esglesia masons (socialistes i radicals), i que no esclat una reacció anti-clerical que crei nous conflictes i entreversos.—¿Renunciarà de President de s'Unió Electoral En Gentiloni de resultes d'aqueixes critiques que li han fetes? Es cert que hi ha caps-pares des moviment politic-catòlic que troben que hauria de buidar de tal Presidencia per lo llare que va esser en so rallar, en so vessar tanta de cosa devant es redactor d'aquell paperot mala ànima; altres troben que no convé que buit tot d'una, sino des cap d'una temporada, en esser passada sa maror actual de sa prensa anti-catòlica contra ell. No seria gens d'admirar que es catòlics no'l deixassen fogir de tal Presidencia tenint en compte es grans progressos que baix de sa seua direcció ha fets s'organització de ses forces catòliques.

L'Inquisició masònica. Se veu que's masons fan flamaradeta per sa gran massolada que se'n han duita a ses derrereres eleccions; prou que esclafarien un re amb ses dents! Perque sabeu quina endemesa que los resulta! Eil ara han afinat que una partida d'aquells diputats que, per haver es vots des catòlics i porer triumpar, se comprometeren per escrit de no votar dins ses corts cap llei gens contraria a l'Esglesia, son masons. Son moltes ses Llogies que han demanat an es seu Gran Orient que excomuniqui aqueis germans que de tal manera han venuda sa masoneria i se son fets escolans d'amèn des catòlics. Es Gran Orient en té molt de mals-de-caps de lo que's pot succeir si llança tal excomunió.

Un altre porro an ets anticlericals. ¿Sabeu lo que vos contàrem mesos

enrera del Cardenal-Arquebisbe de Pisa, que un periòdic l'havia calumniat donant-lo per lladre, i que l'Arquebisbe havia duit es calumniador an es Tribunal i aquest havia condemnat es calumniador? Idò es calumniador anti-clerical apellat d'aquella sentència; pero li ha dit tan tort, que es Tribunal d'Apellació ha confirmada sa sentència des Tribunal Inferior fent-la encara més feixuga. Es propietari des periòdic ha acudit an el Cardenal-Arquebisbe demanant-li perdó i prometent solemnissimament de fer bonda d'avui endavant. Ben haja aqueis Tribunals d'Italia que ajusten es comptes tan granat an es calumniadors!

Alemania

Demunt un periòdic anglès veim una serie de consideracions molt curioses i interessants sobre es poder i creixensa d'Alemania en relació amb Inglaterra. Se veu que an ets inglesos pensadors els-e preocupa ferm Alemanyia. Aqueix periòdic parla d'un Nibre, *Industrial Germany*, que acaba de publicar sobre això un tal Mr. W. Harbutt Dawson, que fa avinent que no vol esser ni es cap pessimista, pero vol dir tot lo que hi troba; i lo que hi troba, és que de coranta o cinquanta anys an aqueixa banda ses condicions preferents que favorien es poble anglès per sa previsió i maneig industrial i comercial, han deixat d'esser superiors a ses condicions de tots ets altres, i que d'avui endavant es cós que s'haurá de córrer será més llarc i hi haurán de fer més via i sa batalla que s'haurá de sostenir será més forta. «Porem, diu aqueix autor, fer tota aqueixa via? porem aguantar tal batalla? Aqueixa es sa qüestió per s'industria i es comerç anglès. Diu aqueix autor que Alemanyia ofereix s'exemple ben esperonador d'un poble delitós de desplegar i d'aprofitar tots es seus remeis i vitalitat i d'adaptar tot es seu maneig econòmic a ses necessitats de cada moment.

«Se pot dir lo meteix d'Inglaterra?» demana Mr. Dawson. No n'está un gaire segur quant ha lletgits tots es fets i totes ses coses que contra Mr. Dawson d'ets alemanys.

N'hi ha de notables d'aqueis fets; ventaquí uns quants:—Ses estadístiques demostren que durant molts d'anys a Alemania neixien i suraven molts més homos que no dones.—De totes ses nacions d'Europa Alemania és sa qui té més reserves conegudes de carbó de pedra. Casi totes ses mines a Prussia pertanyen a s'Estat. Es ferrocarrils també son propietat de s'Estat i produexen devers quatrecent milions de pessetes cada any per ajudar an es gast de sa nació i així poren devallar es preu de transports de persones i merques, lo qual augmenta es moviment i favoreix s'agricultura, s'industria i es comerç.—A Alemania no les passen per maia ses coses petites; saben aón es cos humá se cria més bé i més fi. Alemanyia es sa terra des petits propietaris i des petits posseïdors. Devers la mitat de sa terra conradissa está dividida entre petits posseïdors i sols una quarta part es de propietaris grossos. Ets alemanys no deixen gens abandonats es camins d'aigo (rius, canals, reguers), i los aprofiten combinant los amb sos ferrocarrils. Tot es temps que es ferrocarrils foren de companyies particulars ses vies d'aigo anaven abandonades, se perdien, no s'aprofitaven. Com començaren es ferro-carrils a esser de s'Estat, llavò començá sa construcció de canals en gran escala, perque se consideraren aqueis com a complement d'aquells.

Perque en-lloc fora Inglaterra predomina s'idea de que sien passats es dies des canal com a medi de transport de ses coses feixugues que no és mester transportar aviat. Ea-

cara avui, amb tant i tant com han fet en materia de canalisar, ets alemanys segueixen obrint canals i fent navegables es rius susceptibles de tal millora, i s'hi gasten molts de diners.

Amb tot i aqueis esforços de s'Estat, Alemanya se troba afecada dins es problema industrial, tan seriament com Inglaterra. Es jornals están baixos; es d'Inglaterra ben alts. Es socialisme triuфа entre es treballadors. Numéricament ets electors socialistes contrapassen tots ets altres partits politics. Si sa seua representació an es Parlament fos igual a sa seua força de vots a's dies d'eleccions, es socialistes capturarien es politics alemanys. I troben aliats que los fan costat a bandes a on com que no n'haguessen de trobar. E-hu fa constar Mr. Dawson: «Es un fet ben conegut que dins ses grans ciutats es treballadors catòlics, amb tot i mantenir-se feels a l'Esglesia i contraris des Socialisme, umplen buits dins ses societats obreres. Tres quartes parts de sa població de sa capital de Baviera, Munich, son catòlics. Ara bé, ses societats obreres cristianes contenen 6 mil associats, allà on es socialistes en tenen 68.000. L'any 1911 ses societats obreres socialistes tenien 2 milions 400.018 socis, amb una entrada de 90.108.700 pessetes, amb un gast que puja 75.031.350 pessetes, i un fondo de 77.632.275 pessetes. En camvis ses societats obreres catòliques contaven aquell any 350.574 socis amb una entrada anyal de 7.804.550 pessetes, amb un gast que puja 6.624.725 pessetes, i un fondo de 8.853.475 pessetes.

Ses organitzacions obreres alemanyes prenen tant d'esment des treballadors destres com des brossencs o sensa instrucció. Per això sostenen centres d'informació, d'instrucció i de passa-temps. Just es socialistes tenen més de cent periòdics diaris i un gros nombre de setmanaris, casi tots de carácter industrial-instructiu. Es mala de trobar una població d'alguna importancia sensa un periòdic obrer i moltes de poblacions en tenen dos. Se calcula que es periòdics que publicen ses societats i organitzacions obreres tenen entre tots una tirada de dos milions 250 mil exemplars cada dia.

Això pot explicar com es que a l' hora d'ara hi ha a Alemanya un moviment social tan intens? Sa raó sa rel de tot això ges sa gran activitat intel·lectual d'ets alemanys, comparada amb sa des seus germans ets inglesos? Si es així, i sembla que hu ha d'esser, a les hores sa tasca de resoldre es problema de s'intraquilidat industrial d'Inglaterra, pot esser bellament sa meteixa p'es Mestre d'Escola, p'es Predicador, p'es periodista. Totes aqueixes fonts d'informació i d'educació les aprofiten a Alemanya, i negú les hi aprofita tant com es catòlics, que's destexinen per defensar ets interessos nacionals i per millorar sa sort de sa gent treballadora.

Hol·landa.

Es socialisme an aqueixa nació se fa enrera en lloc de fer-se envant. Ha perdut a Amsterdam III sa ciutadella des socialistes, es districte triuफल d'En Troelstra. N'Ot, es candidat de sa Concentració, hi ha tenguts 6715 vots i es socialista Oudegeest n'hi ha tenguts només 6082; per lo meteix se'n és anat a fons. S'alegria des concentracionistes fone grossa ferm; era com si ells haguessen triuफल, allà on no hi havia res d'això. Es cristians-històrids s'erren passats an es candidat de sa concentració; i es catòlics, que a's dia de sa primera elecció havien tenguts 1946 vots, feren lo meteix contra es parer des seus caperals. A s'aplec que celebrá sa Concentració no soná res per s'aju-

da decisiva d'ets elements de la Dreta. Amb tot i això, sensa es vots de la Dreta N'Ot no seria sortit diputat. A's dia de sa primera elecció només tengué 3.314 vots, es socialista en tengué 4.604 i es catòlic 1946. A sa segona elecció es socialistes arribaren fins a 6.082 vots (dins es juny En Troelstra a sa primera elecció ja en tengué 7309). Es liberals dins es juny just en tengueren 2518. Deuen per lo meteix es seu triuफल a la Dreta, an es catòlics. De manera que a Hol·landa es socialistes van quart-minvant.

Bèlgica.

Es caps-pares socialistes de Bèlgica, s'altra setmana, havien organizada una altra manifestació p'es vespre a Brusseles contra es projecte de llei escolar. Es resultat va esser vergonyós p'ets organitzadors. Es periòdic *Etoile Belge*, amic coral d'ets organitzadors, que quinze dies enrera feia pujar a 20.000 es qui anaren a sa manifestació socialista de paguesos, allà on casi no n'hi havia 4000,—ara confessava que an aqueixa de Brusseles casi no hi havia 2.500 persones, i que sa major part eren estudiants de s'Universitat laica de Brusseles, al·lotellotes i al·lotots que encara creixen, i llavò hi havia es Sindicat de Mestres i Mestresses d'Escola socialistes, que feien un estol de 250 caps-buits amb una bandera vermeia.

Conta *Etoile Belge* que es caporal des socialistes En Wandervelde va tirar un discurs devant sa Casa des Poble, i va confessar que sa manifestació des paguesos socialistes contra es projecte de llei escolar no era estada lo que ells esperaven, lo que hauria hagut d'esser; pero que no per això havien de perdre es coratge, sino que havien de treballar a les totes per que tots es pares de familia possibles demanin p'es seus fills que tenen obligació d'anar a escola, que los dispensin de s'ensenyansa religiosa, com prevé sa llei que hu demanin es pares que no volen tal ensenyansa. Això es sa campanya que fan, e-hi ha molts d'anys, es socialistes dins tots ets Ajuntaments de Bèlgica aón tenen forsa. Amb tot i això En Vandervelde acaba de dir dins ses corts que ell no és cap fanàtic anti-religiós, i que ell vol permetre que s'instrucció de ses escoles populars tenga una base religiosa perque es lliure-pensament, es lliure-pensadors, actualment están de baixa, van quart minvant, i que es nacionalisme no acaba d'omplir es cor des poble. Aqueix revel·ler se veu que sab escriure amb s'esquerra tant com amb s'en-dreta, com escau a un socialista refinat que de lo que té més fam es d'esser Ministre.

De totes maneres es Govern belga fa sa seua via, i aviat será llei, si Deu ho vol i Maria, aquell projecte de llibertat d'ensenyansa, que fa tant de por an es socialistes, amb tot i esser sa llibertat més grossa que hi puga haver en materia d'escoles.

Turquia.

A Turquia fa quatre mesos que ets empleiats de s'Estat no cobren, perque tota sa dinerada que's Govern pot replegar, la destina a s'exercit. Es Majors i es soldats sí que cobren amb regularitat. A pesar de sa falta de diners que hi ha, es Govern no's cvida gota de fer fer gens de via an es tractat de pau amb Grecia, sino que més tost cerca moure una nova guerra an aqueixa nació. No es pasat gens es perill d'aquella nova guerra. Encara que ets empleiats no cobrin, no se queixen, sino que allarguen es coll resignats an aqueixa fatalitat. ¿Què hauria succedit a un Estat enropeu, es según més de no cobrar? S'empleiat turc s'enginya així com pot i segueix servint el públic. Si no té casa, deixa de pagar es lloguer i el deu; i es fornir i es carnicer

i es bacallaner li fan suport fins allà on poren; i, en cobrar, paga puntualment allà on deu. Es comerciants i menestrels poren vendre a espera perque ells també hi compren. Es comerciants grossos, que es allà on s'acaba això de prendre es concert a espera, no paguen es seus grans proveïdors europeus, i així finis-finis aqueis son es qui paguen o sostenen ets empleiats tures.

Des que Turquia se retgeix per una Constitució, comerciants i menestrels no son generosos ni fàcils en so donar a espera com en temps de Abdul-Hamid, perque avui ets empleiats no están segurs de no haver de botir, perque qualsevol dia les poren treure o mudar. Es qui era empleiat en temps de Abdul-Hamid, e-hu era tota la vida, mentres no s'aficás en politica ni's fés sospitós per una cosa o altra. An es «bon temps passat» molts d'empleiats haurien servit sensa sou, perque tenien molts d'enganxos per altres vents, perque ets empleiats des cap d'amunt arreguaven fort, i no els-e venia a un raig. Ses seues cases estaven ubertes a tots ets afamegats, i demunt un *Bei* i un *Pascha* menjava tot un barri. Així lo que ells robaven a s'Estat, tornava an el comú, an el poble. De sa cuina d'Abdul-Hamid prenién recapte mil persones; des que ell no és Sultán (Emperador), tota aquella gentada ha de girar ses barres an es vent. Avui es robar ja no va tan bé; ets sous d'ets empleiats son ben retaiats i amb casi cap regreix. Es qui no té del seu, i no poren esser gaire que'n tenguen, passa males hores ferm. Encara e-hi ha, a ses cases de molts d'empleiats grossos, criats a forollons sensa sebre que'ls han de fer fer. Si no'ls-e poren pagar perque es senyor no cobra, es criats se'n aconhorten. Tenen p'es gavaig, casa per estar i roba per tapar se, i ja no des'tgen res pus. A ses cases turques, en anar ses coses malament, s'aplega tothom fent tots un cós, i això es una cosa molt bona p'es pobres. Per això malavetja tothom a Turquia acobitiar-se dins qualche casa poderosa si vol arribar a empleiat o oficial. Ses diferents classes de servidors de s'Estat son dolentes, perque tenen poc crèdit ferm, pero no pateixen fam perque mengen de ca-qualque ric. Com veis, sa situació social i econòmica des poble turc, a pesar de sa revolució politica que hi va haver fa cinc anys, no ha mudat gaire. Sols una cosa ha mudat: que ara fan pagar ses contribucions puntualissimament, no admeten perllongues. Antigament, si no les pagaven d'hora, les devien, com era natural, pero les porien rescabalar amb sos sous que s'Estat també les devia. Ara no s'admet una tal cosa: sa contribució s'ha de pagar tot d'una; p'es sou e-hi ha que esperar que s'Estat pagui. Això no es just, i an es tures no els-e fa gota. Es véi Said Pascha volia que seguís es sistema antic de rescabalar es sous no cobrats amb ses contribucions no pagades: pero es *joves-turcs* s'hi oposaren, dugueren sa cosa an es Tribunal i es Tribunal sentenciá que ses contribucions s'han de pagar en caure, ara es sous en haver-hi diners. Es tures de pura sang e-hu suporten tot amb paciència i amb indiferencia; sols es misserets de cocou, ets aveciats, altre temps senyors rics se senten mal-a-pler, dissortats. Avesats a tenir i a gastar molts de diners, ara s'han d'estalviar de massa coses perque es tords volen baixos ferm. Es ver que s'endeuten per aquí i per allà, pero ets acreedors los qualquen i els-e menen ben associats, i los resulta un vida an aqueis senyorets ben taliquina, una vida del dimoni. Més se'n mereixen.

Bulgaria

Un antic Ministre búlgar (segón conta s'acreditada revista des Frere

